

ره‌توشه

زائران کوی دوست

توصیه‌های اخلاقی آیت‌الله کریمی جهرمی به زائران بیت‌الله الحرام

بخش اول

مجموعه پیش روی با عنوان «ره‌توشه زائران کوی دوست» توصیه‌های اخلاقی است به زائران بیت‌الله الحرام که به‌قلم روان، رسا و معرفت‌بخش آیت‌الله کریمی جهرمی برای برخی از اعضای خانواده، اقوام و آشنایان که قاصدان کوی دوست و زائران مکه معظمه و مدینه منوره بودند، نگاشته شده است و هفته‌نامه افق حوزه توصیه‌نامه ایشان به دخترشان را تقدیم همه زائران و خوانندگان ارجمند می‌کند. به امید آنکه مورد قبول قطب عالم امکان حضرت ولی‌عصر امام زمان ارواح العالمین له الفداء قرار بگیرد و توفیقات منتظران آن‌حضرت را در این میهمانی پرخیر و برکت، روزافزون بگرداند.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله ربّ العالمین وصلّی‌الله علی محمد وآله الظاهریین
فرزند عزیزم حکیمه خانم – زادالله فی عمرها وعقافها– که ان‌شاءالله عازم سفر مقدّس حج بیت‌الله هستند، از این‌جانب خواستند، جملات و مطالبی چند، درباره این سفر مقدّس و مناسک و شعائر آن بنگارم که موجب مزید تذکّر باشد.

- آداب سفر حج**

اینگ یک‌نکاتی چند که به ذهنم می‌آید، می‌نگارم تا اجابت خواسته ایشان کرده باشم و یادگاری از این‌جانب در حیات و ممات باشد.
خوش‌خلق باش
از آداب سفر مطلقاً و خصوصاً سفر حج، این است که انسان، خوش‌خلق و خوش‌سفر باشد و خود را آماده خدمت به دیگران، یعنی همسفری‌ها بنماید. کسانی بوده‌اند که در هنگام اراده سفر حج، شرط می‌کرده‌اند که خدمت و انجام کارها در طول سفر بر عهده آنها باشد؛ آری! این، خدمت به زوّارالله است.

بخشدنگی کن

همچنین مسافر حج، باید سخی و بذل‌کننده باشد؛ اگر غذای مخصوص همراه آورده یا خوردنی‌های استثنایی و میل‌آور دارد، دیگران را نیز از آن بهره‌مند گرداند؛ ممسک نباشد و در خلوت و تنهایی آن را مصرف نکند.

عفو را فراموش نکن

و نیز در سفر حج بالخصوص داشتن شرح صدر و برخورد صحیح و معقولانه با همسفری‌ها لازم است. باید مسافر حج در این سفر الی‌الله، لغزش دوستان و همراهان را نادیده بگیرد و عفو و اغماض را همواره اعمال کند که این سفر، سفر دوستی، دوستانه و دوستان است و نه سفر کینه‌توزی و دشمنی و مسافرت دشمنان با هم.
بالأخره باید در این سفر، انسان غرور خود را بشکند و خودبینی و خودخواهی و بزرگ‌دیدن خود را از بین ببرد.

سختی‌ها را به جان بخر

مسافر حج نباید از کمبودها و پیدایش مشکلات ناراحت شود؛ بلکه با خود، این زمزمه سازنده و جانانه را داشته باشد که

جمال کعبه چنان می‌کشدام به‌نشاط

که خارهای مغیالان حریر می‌آید^۱

- بستن احرام**

فرزند عزیزم و شما نیز ای زائر بیت‌الله!

بدانید که هنگام نیت احرام، حالت معنوی خوش و خاصی است که به انسان دست می‌دهد. قدر آن حالت را بدان! فقط خدا را ببین و به او ببیندیش که حقیقت حج، قصد است. پس هرکس و هر چیز را در مقام قصد و نیت فراموش کن! از آن منقطع و بریده شو و فقط به او متصل شو که «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَآلَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ»^۲.

جامه کبر و غفلت را کنار بگذار

به‌هنگام پوشیدن جامه احرام به یادآور که این رمز واگذاشتن جامه کبر، منیت، خودبینی، غرور و غفلت است و در حقیقت، پوشیدن لباس تقوا، پاکی و پرهیزکاری است و در قرآن کریم آمده است: «وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِکَ خَیْرٌ»^۳

یاد مرگ باش!

در ضمن، جامه احرام یادآور جامه کفن و ورود در عالم دیگر است. پس یاد مرگ و جامه ویژه و مخصوص آن بنما تا هم عمل را خاضعانه‌تر انجام دهی و هم، دل‌بسنگی به دنیا را کم کنی و تشریفات و تجمّلات دنیا، تو را فریب ندهد.

- تلبیه**

از آداب احرام، گفتن تلبیه است؛ یعنی لفظ مبارک

است و چه بگویم، از بنایی که به‌دست بهترین بنده خدا و خلیل درگاه الهی حضرت ابراهیم ^{علیه السلام} و همیاری فرزند والامقام او پیامبر دیگری از پیامبران آسمانی، بالا رفته و معبد و محلّ انس حضرت خاتم‌النبین و اشرف انبیاء و مرسلین ^{علیهم السلام} بوده است و مهبط انوار الهی و محلّ نزول فیض‌های سرشار آسمانی است.

در تمام صفحه جهان و پهنه آفرینش و در همه اقالیم زمین، نقطه‌ای بهتر و بنایی رفیع‌تر و جایگاهی مقدّس‌تر از بیت‌الله نیست که منسوب به پروردگار؛ خالقِ شما و ما و همه جهانیان باشد.

قدردان نعمت زیارت باش

خدا را شکر کن که تو را لایق دانسته؛ دعوتت کرده؛ توفیق عطا فرموده و اذن داده که در این مکان مقدّس پا بگذاری؛ وارد شوی؛ زیارت کنی و ذکر بگویی.
چه بسیار کسانی که آرزوی دیدار و زیارت این بیت شریف را داشتند و مع‌الأسف به آرزوی خود نرسیدند. پس می‌سزد که هنگام ورود، سجده شکر کنی که این توفیق را پیدا کرده‌ای.

شیخ بهایی، عالم بزرگ ذوالفقنون ^{رحمته الله} در مِخْلاَة نقل فرموده که گروهی به حج رفتند. در میان آنان، زنی بود که پیوسته می‌گفت: «أَیْنَ بَیْتُ رَبِّیْ؟ أَیْنَ بَیْتُ رَبِّیْ؟» خانه پروردگارم کجاست؟ خانه پروردگارم کجاست؟ همراهان به او می‌گفتند: به‌زودی به آن می‌رسی و آن را می‌بینی؛ چون بیتالله الحرام ظاهر شد، گفتند: این، همان بیت پروردگار توست! آن زن به‌شدّت و سرعت حرکت کرد و جلو آمد و می‌گفت: «بَیْتُ رَبِّیْ، بَیْتُ رَبِّیْ» این است خانه پروردگارم، چه خوب شد به بیت خدایم رسیدم.
بیتالله خوب نزدیک آمد و پیشانی را بر دیوار یا زمین بیت‌الله گذاشت و دیگر سر بلند نکرد تا از شوق دیدار بیت ربّ و خانه خدا جان داد و به خدای محبوبش پیوست.

خدا را بروایت امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} شکر کن
فرزند خوب!

در این اثنا لحظه‌ای هم ببندیش که این خانه، محلّ ولادت مولّا و مولای کلّ مؤمن و مؤمنه امام امیرالمؤمنین افضل صلوات المصلّین است و بهترین ولیّ الهی و سیدالأوصیاء و امام الأئمّیاء و پدر والامقام یازده امام معصوم، در این مکان مقدّس و بی‌نظیر– که به‌دست ابراهیم ^{علیه السلام} بنا شده، ولادت یافته است، صلواتاللهعلیه و خدا را بر ولایت آن بزرگوار و پیروی او شکر کن و مظلومیت آن ولیّ اعظمّ خدا را بنگر که حیطه زادگاه امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} به دست اعداء کینه‌توز آنحضرت و جنایتکاران اقت افتاده و در خانه او، او را مورد ظلم و اِیذاء و هتک قرار داده و شیعیان او را آشکار به خاک و خون می‌کشند.

- طواف**

از مناسک بسی پربهای حج و عمره، طواف حول‌البیت است. در حال طواف، انسان‌ها شبیه به ملائکه‌الله می‌شوند؛ ملائکه‌الله در آسمان بر عرش الهی طواف می‌کنند و حجاج بیت‌الله در زمین، بر گرد کعبه دور می‌زنند و طواف می‌کنند.
مولای مان امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} درباره حجاجیان و طواف‌کنندگان بیت‌الله الحرام می‌فرماید: «وَقَفُّوا مَوَاقِفَ أَنْبِیَائِهِ وَتَتَبَّعُوا بِمَلَائِکَتِهِ الْمُطِیْفِیْنَ بِعَزَائِهِ؛ یُخَرِّجُونَ الْأَرْبَاعَ فِی مَشْجَرٍ عَذَابٍ وَتَبَاقُیْرٍ عِندَ مَوْقِفٍ مُّغْفَرٍ»؛ آنان در جایگاه انبیای الهی قرار گرفته و به ملائکه‌الله که طواف عرش خدا می‌کنند، شباهت یافته‌اند. منافع و سودهای فراوانی در مرکز تجارت عبادت و بندگی خدا به‌دست آورده و به سوی موعَد غفران و آمرزش الهی سبقت می‌جویند.

در طواف، حیران معبود باش

عزیزم!
حالت طواف، بسیار حالت خوش و پرمعنویتی است. انسان در آن حالت، قرب به محبوب خود را از عمق حالش حسّ می‌کند. حیران معبود و محبوب است؛ می‌رود و برمی‌گردد و فقط یک چیز را می‌طلبد و می‌جوید. دور خانه‌ای می‌گردد که می‌داند مرکز وقایع و حوادث است و هرکس اراده سوئی درباره آن داشته، نابود شده است.

صاحب این خانه و ربّ‌البیت، فیل‌ها و فیل‌سواران لشکر ابرهه مغرور و متکبر را به جهنم فرستاده و همه را به خاک هلاکت افکنده است.

هیچ‌کسی را از دعا فراموش نکن

هفت شوط طواف کنی:دعاهای وارده در هریک از اشواط آن را بخوانید؛ در مضامین آنها تأمل کنید و خود نیز دعا کنید و عمده دعای‌تان درباره دیگران باشد.
برادران و خواهران دینی در هر کجا که هستند و نیز اقربا، نزدیکان، خویشان و همسایگان را فراموش نکنید؛ بلکه برای همه آنها دعا کنید و اصلاح امور و قضای حوائج‌شان را از خداوند بزرگ بخواهید.

مخصوصاً برای شیعیان مظلوم و بی‌پناهی که به‌دست یک عده وحشی و درنده و حیوانات انسان‌نما گرفتار شده‌اند و به‌دست داعش بدتر از درنده و سلفی‌های تکفیری، پیوسته در می‌شوند و پیر و جوان، زن و مرد و کودکان آنها هر صبح و شب به خاک و خون کشیده می‌شوند، دعا کنید. هر زمانی که مجالی پیش آمد، طواف‌های مستحجی را نیز فراموش نکنید و برای گذشتگان و پدر و مادر و دیگران و دوستان و همسایگان و علمای اعلام و نیز برای ائمه طاهریین ^{علیهم السلام} خصوصاً حضرت صدقیّه طاهره ^{علیه السلام} طواف کنید.

با قرآن زیاد انس بگیر

بکوشید که در ایّام اقامت در مکه معظمه یک قرآن ختم کنید و اگر نتوانید، مقداری از آن را در فضای مسجد الحرام و سالن‌های آن بخوانید، قطعاً بهتر است و موجب

اجر و ثواب نیز خواهد بود.

همواره به کعبه نگاه کن

بدانید که نظر کردن به کعبه نیز عبادت محسوب می‌شود. حضرت باقر ^{علیه السلام} فرمودند: «أَمَّا إِنَّ النَّظَرَ إِلَیْهَا عِبَادَةٌ»^۴ و اگر حال طواف و عبادت و قرائت قرآن ندارید؛ بنشینید و به کعبه نگاه کنید. البته اگر در همین حالت نگاه، ذکر هم بگویید، موجب اجر مضاعف خواهد بود.

دستگیر درماندگان باش

از کمک کردن و همراهی نمودن به گرفتاران و گم‌شدگان و رفع مشکل مشکل‌داران غفلت نکنید. راهنمایی کسانی که در اعمال‌شان دچار شک و تردید و تحیّر شده‌اند، از بهترین اعمال است و در قضای حوائج ارباب حاجت سخت بکوشید و از کمک کردن و همراهی نمودن ناآشنایان و ضعیفان در اعمال‌شان دریغ نکنید که رعایت این امور، از بزرگترین عبادات و از افضل قربات می‌باشد.

- نماز طواف**

آنگاه دو رکعت نماز طواف در مقام حضرت ابراهیم ^{علیه السلام} می‌خوانید. ممکن بود که دو رکعت نماز در مسجدالحرام خوانده شود؛ ولی نه، باید در خصوص مقام ابراهیم باشد تا نام خلیل خدا، بنده خدا و احیاگر مراسم حج و عمره برای همیشه باقی و برقرار باشد.
کسی که در این سرزمین، بذر اخلاص کاشته و ایثارها و از خودگذشتگی‌های بی‌پایان نشان داده، نباید فراموش شود و خدا در همین دنیا، چه رسد به آخرت، پاداش خیر او را خواهد داد که ﴿إِنَّ اللَّهَ لَیَضِیعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِینَ﴾^۵

- سعی بین صفا و مروه**

این عمل، صرف راه رفتن میان دو کوه صفا و مروه است و روی هم رفته، هفت بار رفت و آمد می‌شود. راه رفتن و دویدن میان این دو کوه، یادآور گرفتاری و سرگردانی یک بانوی دل‌داده خدا، یعنی هاجر و رفت و آمد او میان این دو کوه در طلب آب برای نوزاد عزیزش اسماعیل ^{علیه السلام} می‌باشد، تا بتواند در آن بیابان خشک، پرچم‌دار توحید و تعبد باشد و ثانیاً این عمل، رمز یک امر حیاتی است و درسی بزرگ برای همگان که باید سعی و تلاش کنند تا به جایی برسند و به مراتب عالیه علم، عمل و معنویات دست پیدا کنند و بدون سعی و تلاش، به‌جایی نخواهند رسید.

دیدن کوه صفا یادآور روزی است که پیامبر بزرگوار ^{صلی الله علیه و آله} بر آن صعود فرمود و در مقابل دنیای کفر و ضلالت و جهالت فریاد زد: «قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعْلِیْحُوا» و با این جمله، ملّت را به دین خدا دعوت کرد.

به یاد مظلومیت پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} باش

فرزند عزیزم!

عماًل در ایامی که در مکه اقامت دارید، بسیار یاد فدکاری‌های پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} و زحمات طاقت‌فرسا، رنج‌ها و اذیت‌هایی که آن بزرگوار از مخالفان لجوج خود کشید، باشید که همه آن تلخی‌ها و مرارت‌ها در راه نجات مردم و سوق دادن آنان به سوی خدا بود.

خاطره آن رنج‌ها، تعب‌ها و آزارهای بی‌حساب را در ذهن بیاورید و صلوات پی در پی نثار روح مطهر آن حضرت بنمایید و پیمان وفاداری با رسول‌الله ^{صلی الله علیه و آله} را در همان‌جا ببندید و محکم سازید که سخت‌ترین اذیت‌ها و آزارها را رسول‌خدا ^{صلی الله علیه و آله} در مکه، در همان ایّام بعد از بعثت، دورانی که در مکه یا در شعب حضرت ابوطالب ^{علیه السلام} زندگی می‌کردند، دیدند.

- روز عرفة**

روز عرفة، روزی شاخص در ایّام سال و نیز در مناسک و برنامه‌های حج و حجاج است و مهم‌ترین و مغتنم‌ترین فرصت حجاج برای مناجات و راز و نیاز با خدا و قُرب به درگاه ذات لایزال اوست.

از دعاهای مأثور غفلت نورز

دعاهای مأثور و وارد از دو امام بزرگوار و معصوم ^{علیهم السلام}، از بهترین برنامه‌های این روز است؛ یکی دعای حضرت امام حسین ^{علیه السلام} و دیگری دعای فرزند ارجمند آن حضرت، امام زین‌العابدین ^{علیه السلام} در صحیفه سجاده‌ای است.

کوشش شود که هر دو دعا خوانده شود که زیباترین زمزمه عاشقان (الله) در عرفات است و این حقیقت، در دعای حضرت امام حسین ^{علیه السلام} بیشتر نمودار است؛ به‌ویژه دو بخش از آن، که یک بخش در معرفی ذات لایزال الهی و احسان و الطاف اوست و هر کدام از جملات آن، با لفظ (آنت) آغاز می‌شود و بخش دوم، شرح حال و صفات بنده و بیان عجز و ناتوانی و ضعف و درماندگی او در برابر ذات لایزال الهی است.

دومین بخش، جملات عذیده‌ای است که هر کدام با لفظ «أَنَا» آغاز می‌شود و این دو بخش، تأثیر فوق‌العاده

دارد و نتیجه آن، خداشناسی و خودشناسی دقیق است.

و چه بگویم از دعای عرفه که انشاءکننده آن امام حسین ^{علیه السلام} است؛ آن هم با گریه و زاری. آن سید ابرار، خصوصاً به بخشی از دعا که رسید، اشک چنان از چشمشان جاری بود که گویی سر مشک را باز کرده باشند و اصحاب و اقربای آن‌حضرت هم، همه استماع می‌کردند و گریه و زاری می‌نمودند و بالأخره این روز مبارک، گویا اختصاصی به دعا دارد و در تمام ایام سال به‌جهت دعا، ممتاز است و از این‌رو، دعاهای بسیار در آن وارد شده است.

یعنی همان‌گونه که از امام حسین و امام زین‌العابدین ^{علیهم السلام} دعای مخصوص داریم، از حضرت رسول، حضرت امام جعفر صادق و حضرت موسی‌بن جعفر ^{علیهم السلام} نیز، دعاهایی وارد است که سَیدین طاووس در اقبال‌الأعمال ذکر فرموده است.

به‌علاوه، باید برای برادران دینی؛ اعم از زنده و مرده، بسیار دعا کرد. مرحوم محدث قمی پس از ذکر این مطلب در فیض‌العالَم می‌گوید: «و رجاء وائی از برادران دینی آنکه، این مجرم روسیاه را در حال حیات و ممات از دعا فراموش نکنند.» بنده هم عرض می‌کنم که این بنده ناچیز نیز این امید و آرزو را از کسانی که این نوشته را بخوانند، دارم.

فرصت را غنیمت بشمار

به هر حال فرزند عزیزم!

بکوش که هرچه می‌توانی بیشتر از مواهب و برکات و موائد روحانی و الهی این روز استفاده کنی و مواظبت کنید شیطان در کارتان ندود و با حرف‌های بی‌فایده، این مجال پربها را ضایع نگرداند. به دوستان و همراهان نیز، صمیمانه این تذکّر را بدهید.

آری، مواظبت هرچه بیشتر و مراقبت کامل می‌خواهد که این مجال پرازش از دست نرود؛ زیر هیچ روز و هیچ چیزی جای‌گزین آن نخواهد شد؛ مگر انسان، عرفه دیگری را درک کند و یا در لیالی قدر بتواند جبران نماید.

- مشعر**

شب دهم در مشعر خواهید بود ان‌شاءالله و باید حج‌کننده در آنجا بپوشه کند.

چون در قرآن کریم فرموده: «فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الْمُشْعَرِ الْأَحْرَامِ»؛^۶ خدای را در مشعر الحرام ذکر کنید. پس حج‌کننده بکوشد که در این شب مقدّس و جایگاه مقدّس، مدّتی را به ذکر و دعا اعمّ از مأثور و غیرمأثور مشغول شود و البته دعاهای مأثور مقدّم است و نیز به مناجات با خدا بپردازد؛ نماز شب بخواند و تلاوت آیات کریمه قرآن بنماید تا از برکات این شب بزرگ، بهره‌مند گردد.

- رمی جمرات**

در روز دهم، عمل اوّل رمی جمره عقبه است؛ چنان‌که در دو روز دیگر، رمی جمرات و ستون‌های سه‌گانه می‌کند.

اکثون باید توجه داشت که این رمی و سنگ زدن، رمز سنگسار کردن شیطان رجیم و نفس اماره است که در قرآن می‌فرماید: «إِنَّ الشَّیْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِیرِ» و می‌فرماید: «إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ»^۷. نکند که فقط به‌صورت عملی اکتفا بشود و روح عملی که شکستن شیطان و جود شیطانی است، مورد غفلت قرار بگیرد.

قربانی

یکی از اعمال روز دهم که عید قربان است، موضوع قربانی کردن است و باید علاوه بر مراعات احکام فقهی و مسائل شرعی آن، توجه داشت که جنبه‌های اجتماعی، اخلاقی و معنوی آن نیز منظور گردد.

نفس اقدار را قربانی کن

حالت امساک و گرفت وگیری، از انسان دور شود؛ از بذل مال در راه خدا لذّت ببرد؛ به یاد شکم‌های گرسنه گرسنگان و محرومان باشد؛ روابط اجتماعی خود را با افراد جامعه اسلامی محکم سازد و نیز ضمن قربانی کردن، به فکر ذبح کردن نفس اماره باشد و سر نفس خطرناک را بپزد. حقّاً که اگر قربانی انسان با این طرز تفکّر انجام شود، همین یک نتیجه برای او از این سفر روحانی و از اعمال حج کافی است.

- خلق یا تقصیر**

این عمل از اعمال و مناسک واجب حج است؛ چنان‌که در عمره نیز باید تقصیر کرد و نقش این عمل، خروج از احرام و از محرمّات احرام یا از بعضی از آنها می‌باشد.

درس بندگی بیاموز

باید بدانیم که این برنامه، درس تعبد و بنده بودن را به ما می‌دهد و اینکه بنده در مقام بندگی، چون و چرا نداشته باشد و بداند، انسان وقتی بنده خداست که این را بپذیرد که ممکن است، یک ناخن گرفتن و یا کمی از موی خود را کوتاه کردن و یا یک سر تراشیدن، موجب تحلیل چیزهایی شود که بر او در حال احرام حرام بوده است.

طواف نساء

این طواف در کیفیت عمل، همان طواف حج و عمره است؛ جز اینکه اثر این طواف، حلال شدن همسر بر انسان است که در حال احرام، حرام بود. این عمل، علاوه بر اینکه درس تعبد به انسان می‌دهد، یادآور آن است که غریزه جنسی را نباید آزاد گذاشت؛ بلکه باید در محدوده و چهارچوب فرمان و قانون شرع قرار بگیرد.

تسلیم محض باش

باید انسان طوری خود را بار بیاورد که چون شارع گفته در ایام احرام حتّی همسر خودت بر تو حرام است و با انجام عملی نه‌چندان مشکل و وقت‌گیر بر تو حلال می‌شود، گام به گام با شرع بیاید؛ نه از حرام شدن همسرش و ممنوعیت التذاذات به‌سبب احرام احساس نگرانی و ناراحتی بکند و نه از حلال شدن آن با یک طواف، استبعاد کند؛ بلکه باید در برابر خداوند بزرگ، تسلیم محض باشد.

طواف وداع

این عمل، یک عمل مستحب است که حج‌کننده، برای وداع و خداحافظی با بیت، یک طواف دیگر انجام دهد. البته این طواف، طوافی رقت‌انگیز است و تأثر انسان را تهییج می‌کند.

- پی‌نوشت**

۱. سعدی، دیوان اشعار، غزلیات، غزل شماره ۲۸۸. ۲. آن‌گاه باشید که آفرینش و تدبیر (جهان) از آن او (و به فرمان او) ست. پربرتک (و زوال‌ناپذیر) است خداوندی که پروردگار جهانیان است. اعراف: ۳. «لیاس پرهیزکاری بهتر است.» اعراف: ۲۶. ۴. «برای خدا بر مردم است که قصد خانه او کنند، آنها که توانایی رفتن به سوی آن را دارند.» آل عمران: ۹۷. ۵. تذکرة الخواص ابن جوزی، ص ۳۴۹. ۶. نهج البلاغه، خطبه، ص ۴۰. ۷. کافی، ج ۲، ص ۲۳۳. ۸. «خداوند پاداش نیکوکاران را ضایع نخواهد کرد.» هود: ۱۱۵. ۹. همانا شیطان دشمن شمامست. پس او را دشمن بدانید؛ او فقط حریض را به این دعوت می‌کند که اهل آتش سوزان (جهنم) باشند.» فاطر: ۶. ۱۱. همانا نفس (سرکش) بسیار به بدی‌ها امر می‌کند.» یوسف: ۵۳.